

Türkiye'nin Özbekistan'a Hazır Giyim ve Konfeksiyon İhracatının Değerlendirilmesi ve Özbekistan İhracatına Katkı Sağlayacak Öneriler

Nisan, 2023

Özbekistan'ın Türkiye Hazır Giyim ve Konfeksiyon İhracatındaki Yeri

- Türkiye'nin en çok ihracat yaptığı 56. pazardır.
- Yıllar bazında Özbekistan'a yapılan ihracata bakıldığında zaman; 2017 yılında 10,3 milyon \$ seviyesindeyken 2019'da 17,6 milyon \$'a çıkarak ciddi bir sıçrama yapsa da pandeminin başlamasıyla 2020 yılında 9,8 milyon \$'a gerilediği, 2022 yılında ise ikinci bir sıçrama yaparak 30 milyon \$'ın üzerine çıktığı görülmektedir.
- Özbekistan'ın Türkiye'nin genel hazır giyim ve konfeksiyon ihracatındaki payı %0,14 olarak hesaplanmaktadır.

Özbekistan'a Gerçekleştirilen Türkiye Hazır Giyim ve Konfeksiyon İhracatı						
Birim: Milyon \$						
	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Özbekistan	10,3	11,3	17,6	9,8	18,8	30,7
Pay	0,06%	0,06%	0,10%	0,06%	0,09%	0,14%
Toplam	17.032	17.630	17.697	17.117	20.241	21.204

Kaynak: E-Birlik Rakamları

Özbekistan'ın Hazır Giyim ve Konfeksiyon İthalatı

- Türkiye, Özbekistan'ın en çok hazır giyim ve konfeksiyon ithal ettiği ülkeler arasında 2. sıradadır.
- Özbekistan'ın 2021 yılı sektörel ithalatında Türkiye %30,9 paya sahiptir.
- Türkiye, Özbekistan hazır giyim ve konfeksiyon ithalatındaki payını son 5 yıllık süreçte arttırmış, 2021 yılında en yüksek orana ulaşmıştır.

Özbekistan'ın Hazır Giyim ve Konfeksiyon İthalatı					
Birim: 1.000 \$					
	2017	2018	2019	2020	2021
Çin	13.366	21.954	23.619	21.268	21.412
Türkiye	5.335	9.220	15.075	12.805	16.533
Hindistan	1.298	1.649	1.368	950	2.204
Rusya Federasyonu	602	1.447	6.750	2.268	2.134
Bangladeş	404	519	826	1.019	1.524
Türkiye Pay %	21,6%	23,50%	27,40%	27,10%	30,90%
Toplam	24.691	39.308	54.967	47.209	53.495

- Özbekistan'ın Türkiye'den ithal ettiği ürünlere bakıldığında zaman ilk beş sırada hazır giyim ve konfeksiyon ürününün bulunmadığı görülmektedir. En çok ithal edilen ürünler arasında 61. Fasıldaki örme giyim ürünleri 22. Sırada, 62. Fasıldaki dokuma giyim ürünleri 38. Sırada ve 63. Fasıldaki hazır eşyalar ise 49. Sırada yer almaktadır.

Özbekistan'ın Türkiye'den Ürün Bazında İthalatı				
Birim: 1.000 \$				
GTİP No	GTİP Açıklaması	2020	2021	2021 %Pay
84	1. Nükleer Reaktörler, kazanlar	414.033	689.177	41,6%
85	2. Elektrikli makine ve cihazlar	41.487	125.300	7,6%
39	3. Plastikler ve mamulleri	66.508	92.125	5,6%
73	4. Demir veya çelikten eşya	44.918	84.478	5,1%
94	5. Mobilyalar	65.855	70.917	4,3%
61	22. Örme Giyim	7.180	9.269	0,6%
62	38. Dokuma Giyim	4.185	4.989	0,3%
63	49. Hazır Eşya	1.440	2.275	0,1%
Özbekistan'ın Türkiye'den Toplam İthalatı		1.072.526	1.655.968	
Kaynak: Trademap				

Özbekistan'a sektörel olarak sırasıyla en çok 3,4 milyon dolar değer ile 6111 GTİP nolu "Bebekler için giyim eşyası", 2,1 milyon dolar değer ile 6110 GTİP nolu "Kazaklar, süveterler, hırkalar vb.", 1,5 milyon dolar değer ile 6204 GTİP nolu "Kadın ve kız çocuklar için takım elbiseler, ceketler vb." 1,2 milyon dolar değer ile 6203 GTİP nolu "Erkekler ve erkek çocuklar için takım elbiseler,

Özbekistan'a Yönelik Sektörel İhracatta Gümrük Vergileri

Özbekistan'a yönelik sektörel ihracatımızda adet bazında asgari dolar değeri farklılaşmakla birlikte ortalama 20% oranında gümrük vergisi uygulanmaktadır.

Özbekistan Pazarında Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar

Özbekistan çok büyük ticari fırsatları aynı derecede büyük risklerle sunan bir ülke olup, bilinçli hareket edilmesi halinde çok verimli ve kârlı ticaret yapılması mümkün olan bir ülkedir.

Mevzuat olarak para ve sermayenin dolaşımında bir engel bulunmamakla birlikte uygulamada bazı sınırlandırmalar olabilmektedir.

Özbekistan'la ticari ilişki kurmak isteyen firmaların bu ülkeye gelmeden önce mutlaka sağlam bir piyasa araştırması yaparak adım atması gerekmektedir. Uzun süre tecrübe edilmeksizin firmalarla kesinlikle güvene dayalı işlem yapılmamalıdır.

İhracatta ve ithalatta mümkün olduğunca riskler, muhatap firma tarafından üstlenilmeli gümrük, nakliyat safhasındaki riskler olabildiğince muhatap firmaya bırakılmalıdır.

Ticaret ve pazarlama organizasyonu yapmak üzere ihtiyaç halinde temsilcilik ofisi açılmalıdır. Ancak zamanla piyasa tecrübesini müteakiben ve ihtiyaç olması halinde ticari şirket kurulmalı, mağaza, şube veya showroom açılmalıdır.

İhracat işlemlerinde, mümkünse mal bedelinin tamamı ön ödeme ile yapılmalı; eğer bu mümkün değilse mutlaka banka finansal araçları kullanılmalıdır. (Örn, akreditif, teminat mektubu vs.)

Özbekistan Gümrük İdaresi Başkanları Toplantısı Kapsamında Tekstil ve Hammaddeleri Sektörü Görüşü

- Özbekistan'ın ekonomik görünümüne bakıldığında yıllık 640 bin ton pamuk üretimi ile dünyanın en büyük 7. pamuk üreticisi olduğu, ülkenin yeni teknolojilerin benimsenmesi yoluyla tarımsal verimliliği artırmayı hedeflediği, yurtiçi ve ihracat ürünlerine değer katmak için işleme ve paketleme kabiliyetlerini daha da geliştirmeyi amaçladığı; ülkenin tekstil sektörünü geliştirmeyi ve böylece kendi ham pamuğundan daha fazlasını ihracat için aracı veya tüketim mallarına dönüştürmeyi planladığı bilinmektedir.
- Diğer yandan Özbekistan'ın küresel tekstil ve hammaddeleri ihracatından aldığı pay 2019 yılında %0,45 iken, 2021 yılında %0,65'e yükselmiştir. Özbekistan'ın küresel hazır giyim ve konfeksiyon ihracatında ise 2017 yılında 72. Sıradayken 2020 yılında 52. Sıraya kadar yükseldiği gözlemlenmiştir.
- Bununla birlikte Türkiye'nin dünyadan tekstil ve hammaddeleri ithalatına bakıldığında, 2022 yılında %18,3 artışla 595 milyon dolara yükseldiği, Özbekistan'ın Türkiye'nin tekstil ve hammaddeleri ithalatındaki payının %4,7'ye kadar yükseldiği gözlemlenmiştir.
- Yukarıdaki bilgiler ve sektör temsilcilerinden alınan görüşlerden hareketle Özbekistan'ın ekonomi politikaları içerisinde tekstil sektörünün çok önemli bir yer tuttuğu değerlendirilmektedir. Özbekistan'ın bahse konu sektörlerde yatırımlarını, üretimini ve ihracatını her geçen yıl artırdığı, Türkiye'nin tekstil ve hazır giyim sektörlerinde küresel başarısına kaynaklık eden entegre gücün, Özbekistan tarafından oluşturulmaya çalışıldığı, dolayısıyla önümüzdeki yıllarda Özbekistan'ın Türkiye'nin tekstil ve hazır giyim sektörlerinde en önemli rakiplerinden biri olabileceği mütalaa edilmektedir.
- Olası Tercihli Ticaret Anlaşması veya Türkiye – Özbekistan arasında tekstil sektörünü ilgilendiren bir ticaret anlaşması yapılması durumunda; milyarlarca liralık yatırımlarla kurulan ve entegre üretim gücüne sahip olan tekstil ve hammaddeleri sektöründe taviz verilmiş olacağı; Türk tekstil sektörü üretim – istihdam ve yatırımlarının sektöre uğrayacağı, kısa vadede durumun sadece tekstil sektörünü zarara uğratmakla kalmayıp, orta ve uzun vadede tüm tekstil ve hazır giyim ürünlerine zarar vereceği değerlendirilmektedir.

Özbekistan Gümrük İdaresi Başkanları Toplantısı Kapsamında Halı Sektör Görüşü

- Özbekistan dahil tüm Türki Cumhuriyetlerle aramızda serbest dolaşım olması gerektiği düşünülmektedir. Bu sayede Türkiye, bu ülkelerin dünyaya açılan penceresi görevini üstlenebilecektir.
- Özbekistan dahil tüm Türki Cumhuriyetlerle olan ticaretimize özel bir finansman ve bankacılık sisteminin oluşturulması gerektiği düşünülmektedir.
- İstanbul'da yapılması planlanan uluslararası katılımlı halı fuarı düşünüldüğünde bu süreçlerin bir an önce gerçekleştirilmesi daha da önemli hale gelmektedir.